Lars Levi Laestadius.

Lars Levi Laestadius, a nagy svéd ébresztő a skandináv keresztyénségnek egyik legjellegzetesebb alakja. A zordon észak annyira a maga képére formálta, hogy első pillantásra inkább komor ótestámentomi prófétának vélnénk, mint az újtestamentom békességet és szabadítást hirdető evangélistájának. S mégis, kevés lelkipásztor élete és munkája hirdeti oly plaszticitással az evangélium diadalmas erejét, mint épen Laestadiusé. A bűn nehéz bilincseibe vert rabok veszik körül, a mikor megszólal ajkán az evangélium s a rabság alól fölszabadultak boldog hallelujája zeng körülötte, a mikor az elvégzett munka után hazatér Urához. S bennünket, magyarokat ez az Istentől gazdagon megáldott munka már azért is érdekelhet, mert egyik testvérnépünkre, a lapp népre áradt belőle áldás.

*

Fenn, Svédország legészakibb csücskében, az örökös hóval borított Peljekaise hegység alján, a Hornava tó partján állott az a durva fatörzsekből összerótt nyomorúságos kunyhó, amelyben Lars Levi Laestadius 1800 január 10-én e világra született. A falak résein keresztül utat talált szegényes bölcsőjéhez a dermesztő északi szél s a végtelen hómezőkről behallatszott a farkasok üvöltése. Körül 43 kilométernyi körzetben nem lakott senki emberfia. Itt telepedett meg sok küzködés, csalódás, kudarc után édes apja, aki mint enyvfőző és házaló kereste keserves kenyerét. A kis gazdasággal édes anyja vesződött. Ő gondozta egyetlen tehenüket, néhány juhukat és kecskéjüket; marokkal, legföllebb sarlóval szedte s roskadozó hátán maga hordta haza számukra a takarmányt. A Laestadiusok családjának ez a nemzedéke volt az első, amely ilyen sorba jutott. A család évszázadok óta az egyház szolgálatában állott s a most született fiucska nagyapja Arjepluog lelkipásztora volt. S míg az anyja szíve alatt hordta gyermekét, egyre jobban elhatalmasodott szívén a vágy, hogy ha fia születik, az nagyapja és ősei nyomdokába lépve Isten szolgája legyen. S talán különösképen ezért óhajtotta annyira, hogy fiacskája mentől előbb részesüljön a keresztség szentségében. A mint annyira megerősödött, hogy útnak indulhatott, elindult vele a nagy útra.

Hősi vállalkozás volt ez, méltó arra, hogy ihletett költő énekbe foglalja. Tizenkét órai utat kellett megtennie az úttalan hómezőkön! Gyermekét bepólyálta puha, meleg nyúlprémbe, belefektette a fakéregből összerótt bölcsőbe, amelyet a hátára vehetett s a mely a széltől is óvta, azzal tölcsatolta a hótalpa-

kat s Istenbe vetett bizodalommal a szívében útnak eredt. Még nem is derengett, a hold képe még tisztán tükröződött a tó vizében. Már jókora utat tett meg, amikor a nap fölkelt. Ez volt az első pihenő ideje. Megszoptatta gyermekét s egy kis száraz kenyérrel meg kecsketejjel a maga éhségét is elverte. Újult erővel folytatta útját. Minden jól ment az utolsó pihenőig. Akkor elfogyasztotta az utolsó falat kenyeret s az utolsó korty tejet. De amint elindult, döbbenve vette észre, hogy csak olyan fáradt, mint amikor megállt pihenni. Nem tudta, mire vélni a dolgot. Máskor is tett már ilyen útat. Tán kevés volt az útravalója s ezért fogyatkozott meg az ereje? Mi lesz vele s Istennek ajánlott gyermekével, ha erejefogyottan összeroskad a hómezőn, három órányira céljától, a falutól, a templomtól? S alighogy mindezt elgondolta, újabb riadalom szállta meg lelkét. Sötét, vészjósló felhő vonult az égre. Tapasztalt szeme tudta, mit jelent ez. Hóvihar közeledik. S a felhő egyre növekedett, egyre sötétedett. Csak ép annyi ideje volt, hogy odasiklott néhány fenyő tövébe — hátha megvédhetik attól, hogy a hó eltemesse — s már üvöltött is a szél, a hóvihar előhirnöke, már meg is kezdte tombolását a vihar. Egy Istenhez küldött sóhajra még volt ereje s aztán ájultan leroskadt ölében gyermekének a bölcsőjével.

Istennek kegyelmes terve volt ezzel a gyermekkel. Meghallgatta az anya sóhajtását. Mire fölébredt, egy lapp sátor melege vette körül s gyermekét egy fiatal lapp anya vette gondjaiba. Azon a tájon, ahol leroskadt, egy útban lévő lapp család vert sátrat s annak a férfitagjai akadtak rá, amint a hóvihartól megriadt rénszarvasaikat terelgették össze. Laestadiusné másnap hálaadással csordultig telt szívvel tartotta keresztvíz alá fiacskáját, aki a keresztségben Lars Levi nevet nyerte.

Így kezdődött, így folytatódott Lars Levi Laestadius élete. Gyermekkorának nyomorúságát növelte, megsokszorozta az a sötét árnyék, amelyet édes atyjának bűne, az iszákosság vetett a családra. Amily szomorú emlékként vésődött a gyermek lelkébe az emberi méltóságából kivetkőzött, részeges apa képe, olyan fölemelő, egész életére fényt sugárzó kép volt édes anyja képe, aki bámulatos türelemmel, zokszó nélkül, még könnyeit, sóhajait is elfolytva, Isten akaratában alázattal megnyugodva szenvedte el a sok bántalmazást, megaláztatást, amely férje részéről érte. Lars Levi különben serdülő korának elértével kikerült a szülői házból. Mostoha bátyja, édesatyjának első házasságából való fia, Károly Erik vette magához, aki sokat igérő tudományos pályáját azért hagyta abba s Koikkjokban azért vállalt segédlelkészi állást, hogy hozzátartozóin segíthessen. Az első években ő volt Lars Levi tanítómestere. 1816-ban meghalt Károly Erik s Lars Levire végkép rászakadt a hontalanság. Sok nélkülözés közepett folytatta tanulmányait Härnösandban és Uppsalában. Ekkor még kegyes édes anya imádsága, szent vágya, nem a saját szívében megszólaló belső el-

hivatottság kényszere, hanem tisztára külső körülmények érlelték meg benne azt az elhatározást, hogy lelkipásztor lesz. Azt remélte, leghamarább így veheti föl öregedő szüleinek a gondját. Tanulmányai végeztével rövid ideig missziói munkát végzett, majd 1825-ben Karesuandoban, Svédország legészakibb gyülekezetében lelkész lett.

*

A gyülekezethez tartoztak ugyan svédek is, finnek is, a zömét azonban lappok alkották. A lelkipásztori munkának hozzájuk kellett alkalmazkodnia. S ez azt jelentette, hogy a lelkésznek fáradságot és veszedelmet nem ismerő önfeláldozással kellett tisztét tennie. A lappok ugyanis nomád életet élnek. A rénszarvas-tenyésztés szinte egyetlen kereseti forrásuk s nekik oda, arra kell menniök, ahol rénszarvasaik számára legelőt remélnek. Kivált nyáron lehuzódnak egész a norvég tengerpartig. A lapp lelkésznek tehát óriási diaszporája van. Gyalogszerrel, hótalpon, rénszarvas-szánon szünös szüntelen járnia kell a végeláthatatlan hómezőket, szembe kell szállnia a hóviharral, farkasokkal, s még nyáron is jókora fáradalmak várnak reá, ha el akar menni hívei után a norvég tengerpartra, ahova vasut, Laestadius idejében még nem vitt s ahova a lappok használta úton ma is jobbára csak gyalogszerrel juthat el az ember. Laestadius mindettől nem vonakodott. Hűségesen teljesítette kötelességét. Megtett mindent, amit a szigorú svéd egyházi rendtartás követelt tőle. S hosszú éveken keresztül azt hitte, hogy lelkiismerete is ezen a véleményen van s lelkipásztori munkájában nincs semmi fogyatkozás.

A gyülekezet állapota nyugtalaníthatta volna. Nyugtalanította is, de újra meg újra megnyugtatta magát azzal, hogy mindent megtett, amit megtehetett. A sátán választott eszköze, a pálinka ebben az időben érkezett el északra és igája alá hajtotta a lapp népet is. Keserves rabszolgaság volt ez. Amíg a pálinka nem kerítette hatalmába a lapp népet, tisztes, ősi erkölcse valamennyire mégis biztosította élete csöndjét, boldogságát. Keresztyénsége ugyan merőben külsőleges keresztyénség volt, de azért mégis békességben élte életét sátraiban, szülőket, gyermekeket a szeretet fűzte össze, a rénszarvas nyájak háborítatlanul legeltek s gyarapodtak s gazdáik szeme örömmel pihent meg rajtuk. A pálinka mindezt megváltoztatta. Mindenek előtt megbontotta a család békességét. Hiszen a részeges ember garázda ember. Hamarosan nemcsak az apa hanyagolta el családjával szemben való kötelességét, hanem az anya is, mert az asszonyok is rákaptak a pálinkára. Napirenden volt, hogy kellő ápolás híjján elpusztultak a lapp sátrakban a gyermekek. Megváltozott a lapp ember békességszerető természete. Háborúság támadt a részegeskedő szomszédok, törzsbeliek között. A lapp-földet járó vándor-bíráknak — az észak sajátságos intézménye ez — nagyon megsokasodott a dolguk; alig győztek igazságot tenni a pörösködő felek között. Fogyni kezdtek a

rénszarvas-nyájak. Azért is, mert gazdáik már nem gondozták őket olyan hűséggel, szeretettel mint azelőtt, de főleg azért, mert a lapp ember, ha másképen nem tehetett szert rá, rénszarvasait is odaadta a pálinkáért. A korcsmárosok nyájai ilyetén mód természetesen növekedtek. S felütötte fejét a becsületes lappok között a tolvaj-mesterség. Egyre ijesztőbben szaporodott a rénszarvas-tolvajok száma. Egyre ügyesebbek lettek s a lappok így egyre jobban fogyasztották egymás nyájait. S a bűn szennyes hullámai már az Isten házát is körülnyaldosták. Ha nagy ünnepeken — karácsonykor, húsvétkor — a lappok napokra a templom köré telepedtek, virágzott a pálinka-kereskedők üzlete, józan embert alig lehetett látni, hangzott a szitok, káromkodás. A templom viszont egyre jobban elnéptelenedett Laestadius mindinkább hozzászokott, hogy üres padsorok előtt prédikáljon.

Már jóval több mint két évtizede volt Laestadius Karesuando lelkipásztora, amikor az Isten hatalmas keze belenyult életébe. Épen akkor, a mikor már végkép beletörődött abba, hogy tehetetlen a bűn garázdálkodásával szemben, a mikor már egyre nagyobb gyönyörűségét lelte kedvenc tudományában: a botanikában s a mikor már családot alapíthatott s boldogan ölelhette szívére két kis ikergyermekét, egy fiucskát meg egy leánykát. Különösen a fiúcskában, aki a keresztségben apja után a Lévi nevet nyerte, gyönyörködött szíve teljességével. Pompásan fejlett, eleven, okos gyermek volt. Egy este azonban vadászatról hazatérve egyszerre csak azt veszi észre, hogy a kis Lévi nem örül úgy a zsákmánynak, a tarka vadkacsának, mint máskor. Hamarosan kiderült, hogy a gyermeknek magas láza van. Az apa szíve menten megsejtette, hogy ez a láz a halál előhirnöke. Orvosi segítségre gondolni sem lehetett. A legközelebbi orvos közel 800 kilométernyire volt Karesuandotól. Tehetetlenül virrasztott Laestadius nagybeteg gyermeke mellett. Elvonult lelke előtt mindaz, amit eltervelt, remélt gyermeke számára, de ráeszmélt arra is, hogy minden terve, reménysége csak e világban gyökerezett s nem vetett számot azzal, hogy gyermeke is, épen úgy mint ő maga, az örökkévalóság felé megy. A mint beteg gyermekét ölében tartotta s egyre szörnyűbb bizonyossággal látta, hogy a halál fagyos kezét feléje nyujtja, szeme mindjobban megnyilt s látta tökéletesnek vélt élete nagy hiányát. Mire reggel lett, a kis Lévi már nem ösmerte meg szüleit. Az apának távoznia kellett betegágya mellől, mert vasárnap reggel volt s a szent szolgálat hívta.

Az a Laestadius, aki most állt a szószéken már más ember volt, mint az, aki eddig hirdette a karesuandoi gyülekezetnek az igét. Ez az ember már több volt mint kötelességét hűségesen teljesítő hivatalnok. Ez az ember már látta, hogy a hű kötelességteljesítésen fölül a szívével tartozik gyülekezetének. S míg gondolatai újra meg újra fölkeresték haláltusáját

vívó gyermekét s szívét össze-összefacsarta a fájdalom, egyre készebb lett arra, hogy a szívét odaadja gyülekezetének. Most látta, hogy gyülekezete a szenvedők gyülekezete. Látta az asszonyok, a gyermekek szenvedését, akik a férjek, az apák bűne miatt szenvednek s látta a férfiak szenvedését, akik talán készségesen hordják a sátán igáját, akik azonban a szívük mélyén ép úgy szenvednek, mint asszonyaik és gyermekeik. A szenvedés, a fájdalom megkezdte munkáját Laestadius szívében, hogy lelkipásztorrá avassa.

A következő éjszakán kiszenvedett a kis Lévi. Az apa fölriadt lélekkel állt gyermekének kihült teteme előtt s figyelt, mit akar neki Isten mondani.

*

Az első az volt, hogy megértette édes anyját. Édes anyja, valahányszor elmondta neki, hogy keresztelőre menet milyen veszedelemből mentette meg Isten, elbeszélését mindig ezekkel a szavakkal végezte: Lásd, fiacskám, az Isten azért mentett meg, hogy egykor az Ő szolgája légy és lelkeket ments az Ő számára!" Mint villámsugár, úgy világított most bele ez a szó lelke éjszakájába. Mentett-e lelkeket az Urnak? Ez a kérdés markolt bele lelkiismeretébe. Most már nem csitítgatta lelkiismeretét azzal, hogy kötelességét híven teljesítette. Megértette, hogy legfőbb és legsürgősebb kötelességét elmulasztotta: nem mentett lelkeket. Megkísérlette, hogy pótolja a mulasztottat. Még többet utazott, még hűségesebben járt hívei után, még erőteljesebben hirdette az igét, még szentebb komolysággal hirdette a törvényt, amely a bűnt ostorozza s az evangéliumot, amely a bűnöst Istenhez hívja, de mindez mitsem változtatott gyülekezetének siralmas állapotán. A pálinka szennyes áradata csak nőtt, növekedett, a bűn egyre merészebb lett s a nyomorúság csak fokozódott.

Isten folytatta munkáját. Betegágyra fektette Laestadiust. Megkörnyékezte a halál veszedelme. Föl kellett vetnie szívében a kérdést: „Kész vagyok-e arra, hogy meghaljak?" A magával való megelégedettség, a maga igazságában való bizakodás most már meg sem mert szívében szólalni. A bűnbánat csordultig megtöltötte szívét. A bűnbocsánat immár személyes szükségletévé vált. Élete fölött urrá lett a kérdés: „Mit kell nékem cselekednem, hogy idvezüljek?" Kereste bűnei bocsánatát, kereste a békességet vergődő szíve számára.

S Isten teljesítette az ő életében is igéretét: „Aki keres, talál!" Az egyházi ranglétrán akkoriban már a préposti méltóságig emelkedett s préposti minőségében egy gyülekezetben egyházlátogatást kellett végeznie. Mindenek végeztével az istentisztelettel kapcsolatban az úrvacsorát is ki kellett osztania. Úrvacsoraosztás közben figyelmes lett egy egyszerű lapp leányra, akinek a szeméből, arcza minden vonásából valami csodálatos békesség sugárzott. Az úrvacsora után meg is kérdezte, mikép

találta meg lelke békességét. S a leány elmondta a maga történetét. Nagyon egyszerű történet volt. Isten megszólaltatta szívében azt a kérdést, amelyet Laestadius csak sok szenvedés és megaláztatás után engedett szívében megszólalni. Kérdezte s kereste, hogy mikép találhatja meg bűnei bocsánatát. Az emberek nem értették meg. Csititgatták, biztatták, hogy mi szüksége volna bűnbocsánatra, hiszen feddhetetlen életén sem Isten, sem ember nem találhat kivetni valót. Végre egy olyan lelkipásztorhoz vezette el Isten, aki megértette s aki az evangélium egyszerű szavával felelt rettegő lelke kérdésére: „Higyj a Jézus Krisztusban!" S a mint Laestadius ezt az egyszerű történetet hallotta, egyszeriben világosság gyulladt az ő lelkében. Hiszen akkor ez a tanács neki is szól! Akkor neki sem kell egyebet tennie, mint hinnie? S hitt, hitt a Krisztusban, akit hirdetett, hitte, hogy kiontott vérében kész a bűnbocsánat az ő bűnei számára is. S a mint ezt elhitte, immár nemcsak mint tantételt, hanem mint azt az igazságot, amelyet epedve várt, keresett a saját lelke számára is, élő valósággá lett számára az érte megfeszített, üdvösségére föltámadott Krisztus. Világosság támadt benne és körülötte, mintha megnyilatkoztak volna fölötte az egek s körülözönlené az ég világossága. Ujjongó öröm töltötte meg lelkét. Megtalálta békességét. Most már tudta mit kell hirdetnie gyülekezetének. S tudta azt is, hogy ez az ige nem térhet meg üresen. Azzal a bizonyossággal tért haza, hogy virrad a lapp föld fölött.

*

A virradat csakugyan elérkezett. Laestadius igehirdetésére egyszeriben csak fölneszeltek a lelkek. Olyan hang ütötte meg a fülüket, amely hallásra kényszerítette a fülüket. Olyasvalaki fogta rá bűneikre a törvény ostorát, aki maga is megalázkodott ez alatt az ostor alatt s áldotta minden csapásáért. Olyasvalaki hirdette nekik az evangélium szívet örvendeztető üzenetét, aki tudta, hogy az az ő bűnei bocsánatát is hirdeti s ezért volt minden szava telve a szíveket csalogató boldog örömmel. A templom üres padsorai telni kezdtek. Az ige hatásának a gyümölcsei is jelentkeztek. Voltak ezek között a gyümölcsök között olyanok is, amelyeket mi csak akkor tudnánk megérteni, ha ösmernénk a lapp nép sajátságos lelki alkatát. Igy a bűnbánat nemcsak a szívben szólalt meg, hanem hangos zokogásban, jajveszékelésben tört magának útat, még pedig nagyon sok esetben azon mód a szószék alatt a templomban. S a bűnbocsánat fölött való öröm sem maradt néma, hanem örvendező hallelujah alakjában megszólalt az ajkon azonnali feleletképen az evangéliom hirdetésére. Kétségtelen, hogy ezek a gyümölcsök veszedelmesekké válhattak volna, ha mindez nem evangélikus gyülekezetben történt volna, amelyet fegyelmezett és féken tartott Luther egyházának józan rendje és szelleme. S ezekkel a sajátságos gyümölcsökkel együtt jelentkeztek azok a gyümölcsök is, amelyek, mint az új élet gyümölcsei, még a világ fiait is meggyőzhették

arról, hogy Karesuandoban Isten országa jelenti meg a maga újjáteremtő hatalmát.

Ezek a gyümölcsök ott jelentkeztek, ahol a sátán a legleplezetlenebbül mutatta ki a maga megrontó hatalmát. Mindenek előtt megtört a pálinka uralma. Először egyesek, majd mind többek és többek életében. Laestadius nem a mértékletességet hirdette, hanem az alkohollal való teljes szakítást követelte. A lapp földön is bebizonyult, hogy az alkohol ellen való harcban csak ez a fegyver vezet győzelemre. S a pálinkaivással együtt kezdtek eltünedezni a pálinkaivás következményei is. A békesség visszatért a lapp sátrakba. Az anyák újra anyák lettek, a gyermekek újra tisztelettel tekinthettek szüleikre. A rénszarvastolvajok szívébe is behatolt az ige s nemcsak abbahagyták gonosz mesterségüket, hanem egyre-másra jelentkeztek, megvallották bűneiket, megkövették azokat, akiket megkárosítottak s volt rá eset, hogy egynémely ilyen rénszarvas tolvaj egész bűnös módon szerzett vagyonát szétosztotta jóvátételképen azok között, akiket az évek folyamán meglopott. Laestadius lelkipásztori munkájának jellegzetes vonása volt ugyanis kezdettől fogva, hogy a szívbéli bűnbánatot csak akkor fogadta el igaznak, a föloldozást csak akkor adta meg, ha a bűnös nemcsak megvallotta egész tüzetesen a gyülekezet előtt megösmert bűneit, hanem azokat rögtön jóvá is tette minden lehető módon, esetleg egész vagyona rááldozásával. S ezekkel a gyümölcsökkel együtt jártak ezeknek az elmaradhatatlan kísérő jelenségei is. A lappok rénszarvas nyájai békén legelhettek, újra gyarapodhattak. S míg a korcsmárosok lassanként tönkrementek s elkotródtak a lappok közül, a lapp sátrakba újra visszatért a szerény jómód.

Ez az ébredés és megújulás első sorban Karesuandóban bontakozott ki, de mindjárt kezdettől fogva utat talált a körülötte levő gyülekezetekbe is, majd kiterjedt hatása az egész lapp népre s az élő viz forrásait kiárasztotta Norvégia és Finnország északi részeire is. Laestadius magára nézve is azt ösmerte meg Isten akaratának, hogy tovább kell vinnie az evangélium fáklyáját. Ezért hagyta el 1849-ben az annyira szívéhez nőtt karesuandoi gyülekezetet s vállalta el Pajalában a lelkészi állást.

Az a munka, amelyet Laestadius végzett, testet-lelket emésztő munka volt. El is fogyatkozott ereje időnap előtt. 1861-nek egy komor, szélviharos napján hallotta meg Urának hazahívó hangját. Olyan volt a halála, mint a születése. Az észak metsző szele halottas ágyához ép úgy utat talált, mint egykor bölcsőjéhez. Fekvőhelye mindössze egy medvebőr volt. De utolsó napját is beragyogta annak a virradatnak a fénye, amelyet Isten általa támasztott. Utolsó vendége egy öreg koldus volt, aki örvendetes híreket, hálás üdvözleteket hozott neki. Hálával gondolt rá a módos lapp gazda, aki ezer főből álló rénszarvas nyájára nyugodtan tekinthetett, mert becsületes munkával szerezte valamennyit. Megbékélt, boldog házasfelek köszöntötték a távolból. Hallhatta, hogy az egykori korcsmáros irgalmas szívű,

példás életü keresztyén ember lett. Hálát adhatott még Istennek azért, hogy egyszerű lappok, akik egykor a pálinka rabjai voltak, most az evangéliumot hirdetve járják a lapp földet. S örvendhetett annak, hogy a vándor-biró számára már nem akad pör, amelyben itélkezzék.

Lecsukott szemekkel, boldog mosollyal ajkán feküdt medvebőrén. Belépett felesége s ő így szólt hozzá: „Nézd, a Megváltó jön felém kitárt karral és magával visz!" Ezek voltak utolsó szavai. Csakugyan elmehetett a színről-színre való látásra.

*

Laestadius meghalt, de bizonyságtevő szava ma is eleven hatalom fönn északon. Az életéhez és munkájához kapcsolódó laestadianismus a skandináv egyház egyik legáldásosabb evangéliumi áramlata, amelyre tisztelettel tekintenek azok is, akik más hangsúlyozással hirdetik az evangéliumot s más lelkipásztori elveket követnek. Karesuando ma is hegyen épített város, amely messze világít. Lelkipásztora Hjalmar Westeson korunk egyik legáldottabb lelkipásztora, akinek szavaiból és irásaiból gazdag áldás árad szét mind szélesebb körökben.

Milyen fönségesen beteljesült Laestadius életében az Úr igérete: „Aki hisz én bennem, élő viznek folyamai ömlenek annak belsejéből".

Br. Podmaniczky Pál
egyetemi tanár.

*

Aki tüzetesebben szeretné megösmerni Laestadius csodálatos életét, annak melegen ajánlom Märta Edquist tollából való Maria Krocker fordításában németül is megjelent nagy művészi készséggel megírt életrajzát: Nordlichtflammen. Verlag Licht im Osten. Wernigerode.

Suspiriumok.

Luk. VIII. 5—15.

Hullasd alá a jó magot,
Arany-esőként permetezzen —
Száraz a föld . . .
Magod arany-esője essen, essen . . .

A föld: szívünk, s magra vár:
Igédre, — szórd Atyánk a földbe,
Nőjjön kalász
Arany-kalász: ezer jóság belőle . . .

Luk. XVIII. 31—43.

Vak koldusok az élet útfelén
Sötét sorokban állunk,
Éj van körültünk, bűn és bánat-éj,
Körülárnyal magányunk . . .
Jézus, segít!

Szemünk sötét vak ablakába', lásd,
Borong a bűnünk árnya —
Űzd el! nyílhasson szent látásra: Rád,
Reád szemünk világa . . .
Jézus, segíts!

Máté IV. 1—2.

Köves utak, magányos hegyi ormok,
Magos, egekbe néző templomtornyok —
Ó mennyi hely! — és rajtuk láthatatlan
A Sátán jár és kísért árnyalakban.

Szól: „Kavicsot kincsekké én varázslok,
Hatalmi vágyat én valóra váltok,
Dicsőség, hír, arany vár rád kezemben,
Csak egyet tégy: tagadd Istent szívedben!"

Ó add Uram a bűvös szót ez ajkra,
S harsogjam el, buzdulva szent haragra:
Eredj Sátán, távozzék tőlem árnyad,
Meg van írva: csak Istened imádjad!

Máté XV. 21—28.

A pogány szív: barlang s mélyült homályán
A vágy bolyong és sír magában árván:
Könyörülj, Uram, rajtam!

S nincs oly pogány, ki Istenünkhöz esdve
Ne érezné: reá is hull kegyelme
Annak, ki mindenünknek szent Ura.

Isten, hullasd kegyelmed asztaláról
Morzsád s hívő lesz hitetlen pogányból —
Könyörülj, könyörülj rajtunk!

Kutas Kálmán
szegedi lelkész.

Evang. Lelkészképző Int. könyvtára SOPRON

Mi teszi eredménytelenné az Isten magvetését?

Hatvanad vasárnapra.

Lukács VIII. 4—15.

Keresztyén Testvéreim! Ha Jézus nem is lett volna a próféták által megigért Messiás, — ha nem is követte volna el azokat a csodákat, amelyek kétségbevonhatatlan bizonyítékai az ő isteni származásának, — ha nem is halt volna meg érettünk a keresztfán, mint Megváltónk, — neve akkor sem veszett volna el nyomtalanul a mulandóság tengerében, hanem akkor is ott ragyogna azoknak a nagyoknak a névsorában, akiket az emberiség művészeknek nevez.

Igen! Jézus művész volt — a szó legszorosabb értelmében! Még pedig az összes művészek közt a legnagyobb! Hiszen élt-e valaha nagyobb szobrász-művész nála, aki tökéletesebben tudta volna kifaragni a tökéletes ember tipusát, mint ahogy azt Jézus tette önmagában?! Élt-e valaha a földön zeneművész, aki szebb és tökéletesebb melódiákat tudott volna eljátszani, akinek szerzeményei tökéletesebb örömet tudtak volna kelteni az emberi szívekben, mint a szeretetnek az a gyönyörű himnusza, ami az Ő lelkének a hurjairól szállt ki a nagyvilágba, boldogítva a kunyhók és paloták lakóit egyaránt?! És élt-e valaha festőművész ezen a földön, akinek az életről megfestett képei hívebbek és tökéletesebbek, mint az Ő nagyszerű példázatai?!

Ilyen utólérhetetlenül híven és tökéletesen megfestett életképet látunk magunk előtt felolvasott alapigénkben is, amelyre elég csak reátekintenünk s azonnal meglátjuk, hogy művészkéz festette. A kép tárgya egy tragédia, amely évezredek óta elmaradhatatlan árnyék gyanánt kiséri az emberiség életét. Főhőse az ember, akit az Isten felruházott minden testi és lelki képességekkel, szívébe szórta egyszülött Fiának eszméit, mint megannyi gyümölcsöt termő magot, csakhogy az ember igazán Isten gyermekének érezze magát és olyan életet éljen, amely méltó az Isten nagy családja családtagjaihoz. De az ember — jólehet ismeri az Isten által szívébe hintett magok értékét — tékozló fiú módjára kikivánkozik a szülei házból és a maga esze, a maga gyarló tervei szerint akarja leélni életét. S így az Isten magvetése sokszor eredménytelen.

Igen! Csak egy tekintetet kell vetnünk az előttünk álló képre és máris teljes megrázó voltában látjuk magunk előtt az emberiség tragédiáját: az Istennek az emberiség boldogságát szolgáló magvetése sokszor eredménytelen, mert gyakran szembetalálja magát

I. az ember konokságával,
II. gyakran találkozik az emberi felületességgel és
III. mert sokszor útját állja az emberi akarat-hiány.

I.

Keresztyén Testvéreim! „A magvető — úgymond — vetni ment. Vetés közben némelyik mag az útfélre esett. Eltaposták s az égi madarak felették“ — mondja Jézus felolvasott példázatunkban. S vajjon lehet-e ennél művészibb kezekkel lefesteni azt az emberi konokságot, amely sokszor teljesen eredménytelenné teszi az Isten magvetését? Lehet-e találóbb hasonlatot találni a konokságra annál a Jézus által megfestett útszéli földnél, amely nemcsak hogy nem fogadja be a reá hullott magot, de egyenesen szabad prédául bocsátja az ég madarainak és a bűnös gondolatok szöges talpainak?

Óh! a konok ember szíve valóban útszéli föld! Látja maga felett a csillagos eget, látja maga körül az Isten véghetetlen jóságát és szeretetét hirdető természetet. Látja a koporsókat, a temetési meneteket, — látja a bölcsőket, amelyek mind a prédikátorok ajkaival hirdetik, hogy életünk és halálunk felett egyaránt egy felsőbb hatalom, egy szerető jóságos Atya uralkodik. Látja a templomokat, amelyeknek karcsu tornya az ég felé mutat s hallja a harangok hívó szavát. De mindezeknek a tanítása és intése csak az útszéli földre esett magnak a sorsára jut: nem tud beférkőzni a szívnek gyümölcsöt termő földjébe, mert a szívet egy páncélnál is keményebb burok veszi körül: a konokság talaja.

Óh! A konokság, a megátalkodottság valóban olyan talaj, amelyben teljesen kárbavész az Isten magvető munkája! Akinek ez a talaj veszi körül a szívét, — attól nem sok jót várhat a világ! Annak egész élete szándékes szembehelyezkedés az Isten terveivel és — miután az Isten terve az, hogy az emberek boldogok legyenek — szembehelyezkedés az emberiség legszentebb érdekeivel. Lába nyomán nem virul virág, nem érik gyümölcs, mert hiszen a virágot és gyümölcsöt fakasztó magot nem fogadta be a konokságban megkeményedett szív s így a konok ember egész élete egy beláthatatlan puszta sivataggá válik, amit nyom nélkül befut a mulandóság és feledékenység futó homok-tengere.

Beszéltem egyszer egy ilyen konok emberrel. Ott találkoztam vele egy oláh börtön gyertyakorommal befátyolozott, naiv szentképekkel telisded tele festett templomának a küszöbén, ahonnan meghatva néztem azt a többszörös rablógyilkosságért életfogytiglan elitélt rabot, amint térden csuszva és hangosan fel-felzokogva csókolgatta a templom színes kőkockákkal kirakott padlózatát. „Úgy-e — szóltam hozzá, mikor ájtatosságát végezve, kifelé indult — úgy-e, hogy csak most látod igazán, hogy mily nagyon vétkeztél az Isten és az emberek ellen? Úgy-e, hogy itt, e szent helyen megérted, hogy nagyobb boldogság Istennel járni és neki szolgálni, mint az Ő törvényeivel szembehelyezkedni?“ „Tévedsz Uram! — felelte a gyilkos — Nekem nincs szükségem az Istenre ezután sem! Nem Istennel, hanem a drakuval, az ördöggel beszélgettem az imént! Arra

kértem, hogy adjon módot a szökésre, hogy megfizethessek cinkostársaimnak, akiknek árulása ide juttatott."

Ime — Testvéreim! A konok ember elveszti az élet legdrágább kincsét, azt a szabadságot, ami nem más, mint az Isten szolgálata és nyakába vette a legborzalmasabb igát: a bűnnek, az ördögnek a szolgálatát! Hát teremhet-e az ördög fája jó gyümölcsöt? Kikeltheti-e a bűn szolgája az Isten által elvetett magot? Úgy-e, hogy igaz, — úgy-e, hogy örökké igaz az, amit Jézus példázatának első részében okulásul szemünk elé állít: a konok emberrel szemben az Isten magvetése eredménytelen! ?

II.

Keresztyén Testvéreim! „Némelyik mag köves helyre esett s mikor kikelt, nedvesség hiján elszáradt," — folytatja Jézus alapigénkben hallott példázatát. Ez a pár szó ismét egy művészi ecsetvonás! Mert ha napokig, ha hetekig fogunk is kutatni emlékezetünk kincsei között, akkor sem találunk művészibb és hívebb meghatározást arra az általánosan ismert gyarlóságra, aminek a neve felületesség.

A felületesség valóban olyan, mint az a köves föld, amely a bele esett magot kikölti ugyan, de azzal, hogy a gyenge hajtást nedvességgel táplálja és gyümölcshozó fejlődésre képessé tegye — már nem igen törődik.

Amikor az ember még fogatokon közlekedett, míg céljához eljutott, bőséges alkalma és ideje volt arra, hogy mélyebb benyomásokat szerezzen magának a tájról, amelyen keresztül utazott. De ma, — amikor a robogó vonat, a száguldó automobil, vagy a suhanó repülőgép a közlekedési eszköze — mélyebb benyomásokra már szinte képtelen, mert hiszen utazásában pillanatok alatt más és más kép tárul már szeme elé. Ennek a lázas sietésnek és ennek folytán a felületesség növekedésének a képét mutatja a mai modern élet minden terén. Valami láthatatlan hatalom hajtja az embert: Gyorsan! Csak minél gyorsabban. Részletezni, a dolgok mélyére hatolni, a benyomásokat megőrizni már nincsen ideje, hiszen a lázasan rohanó élet minden pillanatban más és újabb tájakat tár fel szeme előtt s ha valami meg is ragadja figyelmét, a következő pillanat már ujabbat mutat s az előbbit feledteti vele.

Ez a lázas sietség és ez a felületesség mutatkozik ma az Istennek a magvetésével szemben is! Az emberek valahogy nem akarnak ráérni arra, hogy mélyebben behatoljanak az Isten dolgaiba. Csak egy-egy pillanatra engedik át szívüket a vallásosság szent érzéseinek, amikor érzik, hogy a szívükbe hullott a mag: az Isten magja. De a következő percben már jön a földi gondok tüző napja, jön a szenvedélyek zúgó szele s az Isten csirába szökkenő magja elpusztul a felületesség köves talajában.

Óh! Te ember! Te haladásodra büszke, modern ember, kinek ajakán szakadatlanul ott ül a mentség, hogy nem érsz rá

semmire, — érj rá foglalkozni, érj rá szívedbe zárni az Isten magvait! Érj rá megnyitni szívedet az evangélium előtt, hiszen azoknál a magoknál, amiket ebbe a szent könyvbe rejtett az Isten, — jobbat és szebbet — bármennyire is siet, bármily változatossággal csábít is — úgy sem tud neked nyújtani ez a rohanó világ. Óh! ember, tanuld meg, hogy az Isten nemcsak azért állította be életedbe az időt, hogy annak csak egy-egy futó percét áldozd az örökkévalóság eszméinek, hanem azért, hogy ezeket az eszméket, mint a cserépbe ültetett virágmagot — megőrizd, könnyed és verejtéked nedüjével öntözd és szereteted melegével dédelgesd —, mígnem virágokká válnak életedben s meghozzák számodra a boldogság gyümölcseit.

III.

Keresztyén Testvéreim! Krisztus művészkeze tovább festi a képet! „Némely pedig tövis közé esett és mikor a tövis vele együtt megnőtt — elfojtotta! Ismét egy új szín, egy új ecsetvonás, amely félreérthetetlenül tudomásunkra hozza, hogy az isteni magvetés eredménytelenségének egyik további oka: az emberi akaratthiány.

A gyenge akaratu ember csakugyan olyan, mint az a föld, amelynek terméselfojtó tövise épen az akarat-hiány! S óh! de sok ilyen föld van ma az emberi társadalomban! De sok ember van, akit az utóbbi évtizedek viharai leszoktattak arról, hogy akarjon, mert a szeme előtt lejátszódó tragédiákból, a hirtelen meggazdagodott emberek csábító példáiból azt a tanuságot vonta le a maga számára, hogy legjobb nem akarni semmit, legjobb uszni az árral s rábizni magát a sors szeszélyes hullámaira.

Természetes azután, hogy az ilyen árral uszó, magát a sors szeszélyére bizó emberrel szemben az Isten magvetése ugyancsak eredménytelen. Ha néha-néha, a magábaszállás komoly perceiben be is fogadja szívébe a jó magot s ha első felbuzdulásának hatása alatt ki is kel szivében a jó mag — de amikor szembe találja magát az árral, amikor az igérkező termés talán egy kicsinyke áldozatot kíván tőle — akkor jön a tövis: az akarat-hiány és a zsenge csira elvész az ár haragos hullámai között.

Óh! De sok szépen indult vetés pusztul el így az akarathiány töviseitől elnyomva, mielőtt gyümölcsöt hozna. De sok sokat igérő ifjúság válik kora vénséggé, de sok értékes élet válik semmivé csak azért, mert az akarat-hiány tövise idő előtt lekaparta róla az ifjúság himporát és idő előtt tönkre tette az élet gyümölcseit.

Oh! Tanulj meg hát — Testvérem! — akarni! Tanuld meg, hogy te nem olcsó játékszer vagy a vak sors kezében, hanem az Istennek szabad akarattal felruházott munkatársa. Tanuld meg, hogy Isten azt kívánja tőled, hogy azokat a magokat, amit Ő elszór az emberi szívekben s így a tiedben is — azokat a gondos és előrelátó földmunkás odaadásával, szorgal-

mával ápold, öntözd és arra törekedj, hogy azok a magok a boldogság gyümölcseit teremjék számodra úgy itt a földön, mint túl a másvilágon.

Tanulj — Testvérem — abból a gyönyörű színből, amit az előtted álló képre mintegy befejezésül és összefoglalásul festett a Krisztus mesteri keze: „Némelyik azonban jó földbe esett s mikor megnőtt, százszor annyi magot adott." Legyen a te szíved, a te lelked is ilyen jó föld, ahol a szívedbe hullt magot nem tapossa el a konokság csizmája, nem akasztja meg csirázásában a felületesség kavicsa és nem fojtja el az akarat-hiány tövise, hanem olyan föld, mint amelyik felett a szeretet napsugara mosolyog, a hitnek életet adó tavaszi fuvalma lengedez és a reménység meleg esője öntöz s amely mint jól termő föld — százszoros gyümölcsöt hoz.

Ha ilyen jó föld leszel, akkor az Isten magvetése veled szemben nem lesz eredménytelen, akkor mindig nyugodt lelkiismerettel tekinthetsz az alapigénkben megfestett művészi képre, mert magadból is művészt formáltál: az Isten gyermekét, akinek egész élete egy csodaszép harmónia az Isten akaratával! Úgy legyen. Ámen.

Irányi Kamill
székesfehérvári lelkész.

Jézus utolsó jeruzsálemi utja.

Ötvened vasárnapra.

Luk. XVIII. 31—43.

Ker. H. Jézus a samáriai Jákob kutjánál tanítványainak azt mondja: „Az én eledelem az, hogy annak akaratját tegyem, aki engemet elküldött, és elvégezzem az ő munkáját". Erre készült már mint 12 éves gyermek, mikor Jeruzsálemben visszamaradt s a tudósok lábaihoz ülve tudakozódott Isten szent dolgai felől. Ezen elhivásra való megérzésének adott kifejezést, mikor szülői megtalálják a jeruzsálemi templomban s anyja aggódó kérdésére azt feleli: „Nem tudjátok-e, hogy nekem azokban kell foglalatosnak lennem, amik az én Atyámnak dolgai?" És az a 3 esztendő, melyről az evangéliomok mint az ő nyilvános működésének idejéről szólnak, valóban arról tesz bizonyságot, hogy azon időnek minden percét, átérzett szent hivatásának, a mennyei Atya akaratának teljesítésére szentelte. És amint ez idő alatt, sem e világi dicsőség kisértése, sem ellenségeinek durva fenyegetése, csak egy pillanatra sem tudta őt megtántorítani, úgy a három évi munkálkodás végszakában, a prófétai jóslatok valósulásának szomorú képe, a Jeruzsálemben számára ácsolt kereszt is meg nem rettentette, sőt a halálos veszedelemmel szemben, a megnövekedett lelki erőnek megnyugtató érzetével mondja tanítványainak, az utolsó jeruzsálemi utra készülvén:

„Ime felmegyünk Jeruzsálembe, és minden beteljesül, ami megiratott a próféták által az embernek Fia felől. Mert a pogányoknak kezébe adatik és megcsufoltatik és gyalázattal illettetik és megpökdöstetik. És miután megostorozzák, megölik őt...“

1. Mi ad Jézusnak ily hősi lelkibátorságot a halálos veszedelemmel szemben? A tudat, hogy a mennyei Atya küldötte ő, annak akaratából „üresíté meg önmagát, szolga alakját vévén fel, az emberekhez hasonlóvá lévén“! De amint tudatában volt, hogy egész élete munkájának a mennyei Atya akaratának teljesítéséből kell állnia s munkáját életének feláldozásával kell végül megpecsételnie, tudatában volt annak is, hogy mennyei Atyja akarata az is, hogy a jól végzett munka után: „az ő Szente rothadást ne lásson, hanem azoknak elszenvedése után, melyek megirattattak a prófétáktól, bemenjen az ő dicsőségébe“. Ezen erős hitének ad kifejezést a mai igék szerint, midőn tanítványaihoz intézett szavai végén azt mondja... „de harmadnapon feltámad“!

Bennünket is K. H. a mennyei Atya hívott el e földi életre, a földi életben való munkálkodásra. A mi életcélunk ugyan egészen más, mint volt az Úr Jézusé, de a mi életcélunk felé törekvésünk sem lehet más, mint a mennyei Atyánk akaratának a teljesítése. Oh, mert mai igénk szavaival szólva elmondhatjuk, hogy mindnyájunknak fel kell mennünk fájdalmaink, keserűségeink alacsonyabb vagy magasabb Golgota hegyére, kínosan hordozván életkeresztünk. De bármily nehéz legyen az élet keresztje, Jézussal valljuk hittel, hogy a mennyei Atya akaratából nehezedik az reánk, s azok által Neki szent céljai vannak mivelünk, a mi javunk, a mi boldogságunk, üdvösségünk s amint megiratott, aki a szenvedésben mindvégig hű marad: „elnyeri az élet koronáját“.

2. „Ime felmegyünk Jeruzsálembe“... mondja Jézus mai igénk szerint s a szent író Jézus szavaihoz hozzáfűzi: Azok pedig ezekből semmit nem értettek; és ez a beszéd el volt rejtve előttük, és nem fogták fel a mondottakat.

Hogy nekünk is miért kell a földi életben különböző szenvedéseken keresztül mennünk, nem tudjuk, vagy nem akarjuk megérteni, legfeljebb azt valljuk, azért nem tudjuk felfogni, mert az isteni bölcsesség „elrejtette mi előttünk“.

A mai evangéliumunkban említett jerichói koldus sem értette meg miért kell neki oly nehéz keresztet, a vakság keresztjét hordoznia. De e meg nem értés dacára sem fakadt ki hitetlen zugolódással Isten ellen, hanem mikor hallja, hogy a názárethi Jézus jönne az uton, amely mellett „ő ül, kéregetvén, igy kiált fel:“ „Jézus Dávidnak fia, könyörülj rajtam“! Mikor pedig el akarják az előlmenők hallgattatni, annál inkább kiált vala ugyanazokkal a szavakkal, bizonyságot téve ezzel arról, hogy az életnek azon nagy csapása sem szakasztotta el őt Jehova népének közösségétől, hanem azok ezreivel együtt hittel, boldogító reménységgel várja a Messiást, a szabadítót, aki

által „a vakok megvilágulnak.“ — Nem is csalódott hitében, mert Jézus mikor maga elé vitetve azt kérdezte tőle: „Mit akarsz, hogy cselekedjem veled?“ azt mondja: „Uram, hogy az én szemem világa megjöjjön“, vagyis mikor nem gazdag adományt kér, hanem tiszta látásért eseng, Jézus megkönyörül rajta s megadja neki a mit kér, mondván: „Láss; a te hited megtartott tégedet.“ Sőt többet is adott neki, mint a mit kért, vagyis a testi látás becses adományán kívül megadta neki a lelki meglátásnak azon adományát, hogy megérthette, felfoghatta, hogy életének nehéz keresztje lett a Szabadítóhoz, az élet fejedelméhez vezérlője.

A jerichói szegény lesujtott ember példája bennünket is arra int, hogy ha nehéz keresztet hordozunk, ne zúgolódjunk, kétségbe ne essünk, hanem keressük a mi Urunk Jézusunkkal való találkozást, aki megígérte övéinek: „Nem hagylak titeket árvául!“ Ime én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig! Keressük úgy, hogy ne szakadjunk el a hívők gyülekezetétől, — „mint szokásuk“ — az apostoli szemrehányás szerint — „némelyeknek“. Ne maradozzunk el templomunktól, istentiszteleteinktől, hol mindenütt Jézussal találkozhatunk, Jézustól kérhetünk látást, világosságot, az élet sok sötét és kétségesnek látszó kérdéseire, amelyeket mi felfogni nem tudunk, melyek elrejtve látszanak mielőttünk. Ő ma is körül jár, meghallgatja az esdeklő szót, megkönyörül azokon, akik hittel közelednek hozzá s részesíti a lelki meglátás drága adományában, s felismerik a nehéz keresztben is Istennek áldó kezét. S ezáltal lesz az ember valóban igaz követőjévé az Ú Jézusnak.

3. Evangéliomi szent igénk szerint, mikor Jézus könyörületes szavainak elhangzása után: „megjöve a szegény vak szeme világa, akkor követé őt, dicsőitvén az Istent.“ A Krisztus által megvilágosított vak követőjévé lett az Urnak, dicsérvén és dicsőitvén az Istent. Jézus az ő lelki világosságot adó szent Igéjét ma és mindenkor hirdetteti. Megparancsolta, hogy Igéje hirdettessék az egész világon, hogy minden népek általa felvilágosíttatván oly követőivé legyenek, kik hívő lelküknek erős hitével törekesznek, mind jobban és jobban megismerni és teljesíteni a mennyei Atya akaratát. És mint a Krisztus hű követői ismerjék a mennyei Atya akaratának teljesítéséül Isten dicséretét és szent neve magasztalását, melyet egyebek is látván, mint az evangéliomi sokaság a látott példán felbuzdulva, adjanak dicséretet az Istennek. Amen.

Hérints Lajos
farádi lelkész, tb. esperes.

A keresztyén ember megkísértetése.

Böjt I. vasárnapjára.

Máté 4. 1—11.

Judea pusztájában, a Jordán folyó mellett megtérést prédikál Keresztelő János. *„Térjetek meg"* — úgymond — *„mert elközelített a mennyeknek országa"*. Ezren és ezren mennek ki, hallgatni az új próféta bölcseségét, a pusztába. A kemény szavak, amelyek ajakáról elhangzanak, megdöbbentik a bűnbe merült embereket, szent elhatározás érlelődik meg lelkeikben és közülök sokan megtérnek és megkeresztelkednek.

Jézus is elment keresztelő Jánoshoz és János őt is megkeresztelte a Jordán vizében. S amint a vízből kijött, látta az eget megnyilatkozni és a Szentlelket, mint egy galambot reá szállani és ezt a szózatot hallotta az egekből: *„Ez az én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm"*. Isten ezzel maga avatta fel őt fiává, a bűnös emberiség Megváltójává és Idvezítőjévé, a megigért Messiássá, akinek feladatává lett megépíteni az istenországát.

Életének nagyjelentőségü válaszutjához érkezett el ekkor Jézus. Eljött számára az az elhatározó pillanat, amelyben határoznia kellett a fölött, hogy a szolgaság igája alatt nyögő, elnyomott népének messiási reményét váltsa-e valóra, elfoglalva Dávid királyi székét és felszabadítva népét a rómaiak zsarnok igája alól, vagy feláldozza magát a világ bűneiért és megalapítsa istenországát e földön.

És ő nem habozott sokáig. *„Azért jöttem e világra"* — mondta — *„hogy bizonyságot tegyek az igazságról"* és elvonult a pusztába, hogy ott a magány csöndjében előkészüljön nagy és magasztos hivatásának teljesítésére. És mikor 40 nap és 40 éjjel böjtölt volna, eljött hozzá a kísértő és háromszor megkísértette őt.

Miként Jézus, úgy
a keresztyén ember is gyakran ki van téve a megkísértetésnek.

Megkísértik őt:
1. a mindennapi élet szükségei,
2. lelkének hiúsága,
3. szívének dicsőség és hatalom utáni vágya.

I.

Szent leckénk elbeszélése szerint a kísértő a pusztában felkereste Jézust és azt mondta neki: *„Ha Istennek fia vagy, mondd, hogy e kövek változzanak kenyerekké.* Valjon mivel lehetett volna Jézust, 40 napi és 40 éjjeli böjtölés után, a sikernek nagyobb reményével megtámadni, mintha kenyeret kínálnak neki? Tudta ezt, sőt a kísértő azért azt mondta neki: *„változtasd e köveket kenyerekké!"* Miért koplalnál — úgymond, — miért nélkülöznél tovább, hiszen te Isten fia vagy, neked csak akarnod

kell és azonnal kenyerekké lesznek e kövek; élj hát isteni hatalmaddal és csillapítsd éhségedet.

Kétségkívül nagy megkísértetés volt ez Jézus számára, aki jól tudta, hogy ha akarná, csakugyan megtehetné azt, amit a kísértő ajánlott neki, és ő mégsem hajlott a kísértő szavára, hanem elutasította őt magától, mondván: *„Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem az Istennek minden igéjével, mely az ő szájából származik"*.

Mi is gyakran ki vagyunk téve hasonló megkísértetésnek. Ezekben a mostani nehéz, gondteljes időkben, amikor a megélhetés és a családfenntartás olyan ólomsúllyal nehezedik a legtöbb embernek a vállára, olyan könnyen odaférkőzik lelkünkhöz a kísértő és arra csábít minket, hogy változtassuk a köveket kenyerekké. Hivatkozik nyomorunkra, szegénységünkre, szembeállítva vele a jobbmóduak gondtalan életét; rámutat arra, hogy még mi családunkkal együtt fekete kenyeret eszünk és rongyos ruhában járunk, mások jólétben usznak és selyem ruhába öltözködnek; míg mi hideg szobában didergünk, mások fütött kandalló mellett melegszenek; míg mi gondok között álmatlanul töltjük éjszakánkat, mások víg társaságban mulatnak és szórakoznak, és ily módon felkelti lelkünkben az irigységnek gonosz ördögét, a gondtalan élet, a dúsan terített asztal, a meleg szoba utáni vágyat s mi észre sem vesszük, mint nyújtjuk ki kezünket ezek után a tőlünk megtagadott gyönyörök után és mire visszahúzzuk a kezünket, már bűn és kárhozat, már mások könnye és sóhaja és nem egyszer mások vére is tapad hozzá.

S vajjon nem a kísértő munkájának kárhozatos gyümölcse-e az a feneketlen gyűlölet, amellyel a munkások osztálya a vagyonosokra és tőkepénzesekre tekint, tisztán csak azért, mert azoknak nagyobb karaj kenyér és gondtalanabb élet jutott osztályrészükül, mintha bizony szegénységben és alacsony sorsban nem is lehetne az ember boldog, ha hívő szívvel fel tud tekinteni az Istenhez, a minden jók adójához, akinek gondja van minden gyermekére. Az ilyenek elfeledik, hogy nem a vagyon és gazdagság, nem a fény és pompa, hanem az elégedett szív és az Istenben bízó lélek képezik az életnek igazi becsét és biztosítják az embernek boldogságát.

Azért, ha hozzánk jön a kísértő és az élet nehéz gondjaira, szükös anyagi viszonyainkra való hivatkozással arra akar bennünket csábítani, hogy meg nem engedett eszközökkel szerezzünk magunknak kenyeret, feleljük neki Jézusnak szavaival: *„Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem az Isten minden igéjével, mely az ő szájából származik."*

De nemcsak a mindennapi élet szükségei, hanem

II.

lelkének hiúsága is sokszor megkísérti a keresztyént.

Amikor a kísértő látta, hogy Jézust nem sikerült arra rábirnia, hogy éhségét a köveknek kenyerekké való átváltoztatá-

sával csillapítsa, újabb kísérletet tett. „*Elvitte őt a szent városba és odahelyezé a templom tetejére és azt mondta neki: Ha Isten fia vagy, vesd alá magadat, mert meg van írva: Az ő angyalainak parancsol te felőled és kezükön hordoznak téged, hogy meg ne üsd lábadat a kőbe.*“

Tehát nem a templomba vitte a kísértő Jézust, hanem a templom tetejére, a magasba, hogy mentül többen lássák őt. És azután arra biztatta őt, hogy vesse le magát onnan, tegyen csodát, mutassa meg isteni hatalmát s akkor az a hatalmas néptömeg, amely a templomban és a templom körül most össze van gyülekezve, leborul előtte és tisztelni fogja őt, mint Izraelnek régóta várt Messiását. És hogy e merész vállalkozásra annál biztosabban rábírja, hivatkozott a Szentirásra, amelyben meg van írva, hogy az ő angyalainak parancsolá felőle és azok kezükön hordozzák őt, hogy valamikép meg ne üsse lábát a kőbe. De Jézus is az irás szavaival verte vissza a kísértő támadását, mondván: „*Viszont meg van írva: Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet.*“

A kísértő minket is gyakran felvisz a hiúság templomának a tetejére és arra biztat, hogy onnan vessük alá magunkat. Jól ismeri gyarló, emberi gyarló természetünket, amely szeret csillogni, tündökölni, másokat fényben, pompában felülmúlni, a dicsőség fényében sütkérezni, a társadalomban vezérszerepet játszani. És mi — sajnos — sokszor nem tudunk ellentállni a kísértő csábító szavának. Nézzük csak meg társadalmi életünket. Amerre csak megyünk, akikkel csak beszélünk, egyebet sem hallunk, mint zúgolódást, panaszt az élet mostohasága, a sors igazságtalansága ellen. Minden ember panaszkodik a nehéz megélhetési viszonyok miatt, és ezért nagyobb fényüzést, könnyelmübb költekezést, mohóbb feltünni vágyást talán soha se tapasztaltunk, mint napjainkban. A szegény nem akar elmaradni a gazdag mögött; életmódban, ruházatban, szórakozásban a nála vagyonosabbakat utánozni, sőt, ha lehet, felülmulni, szerepelni, magáról beszéltetni vágyik mindenki. És ez az oktalan költekezés, hány embert vitt már a bűnnek útjára, hány egykor jómódu családot juttatott koldusbotra, hány ember előtt nyitotta meg a börtön ajtaját. És az emberek még sem tudnak okulni mások szomoru példáján, hanem vakon követik szívük bűnös vágyait, hajszolják az élet csalfa örömeit, „esti lepkeként röpködnek a gyertyaláng körül, míg elperzselt szárnyakkal haldokolva porba nem hullanak.“

Óh, Szeretett testvéreim, ha hozzánk jő a kisértő és arra biztat bennünket, hogy a hiúság templomának tetejéről vessük alá magunkat, utasítsuk el őt Jézusnak szavaival: „*Meg vagyon írva: Ne kisértsd az Urat, a te Istenedet.*“

III.

A keresztyén embert végre megkisérti még szívének dicsőség és hatalom vágya is. „A kisértő végre vivé Jézust egy igen magas hegyre és megmutatá neki a világ minden országát és azok dicső-

ségét és mondá neki: Mindezeket neked adom, ha leborulva imádsz engemet.“

A világbírás vágya benne élt a zsidó népnek lelkében. Általános volt az a hitük, hogy ha eljön a Messiás, világraszóló birodalmat alapít számukra. A kisértő tudta ezt jól, azért felajánlotta az egész világot Jézusnak s csak azt kivánta tőle, hogy leborulva imádja őt. Jézus lelke megborzadt e gondolattól és szent haraggal utasította el magától a kisértőt, mondván: *Távozz tőlem Sátán, mert meg van írva: Az Urat, a te Istenedet imádd és csak neki szolgálj!*

Hát vajjon mi, testvéreim, el tudjuk-e utasítani magunktól mindannyiszor a kisértőt, valahányszor kecsegtető igéretekkel hozzánk jön és hálóba akarja keríteni lelkünket? Mert azt tapasztalhatjuk mindannyian, hogy nekünk se hagy békét a kisértő, hanem ha két izben nem sikerült minket megejtenie, harmadszor is próbát tesz, hogy szolgálatába hajtson bennünket. Igér nekünk fényt, hatalmat, ragyogást, dicsőséget és mi — sajnos — sokszor hallgatunk csábító szavára s hiú világi kincsekért cserébe adjuk a lelkünket.

Hány ember adta már el a lelkét, a becsületét azért a mammonért, amelyet a kisértő igért neki. Nemcsak Júdás árulta el harminc ezüst pénzért Mesterét, de ezer és ezer ember adta már el vagyonért, gazdagságért, hatalomért, fényes állásért a Krisztust. Hány ember van, aki nem tudja követni Krisztust az erénynek és becsületnek nehéz, de magasba vivő, üdvre vezérlő keskeny útján, ellenben gondolkodás nélkül rálép a sátánnak virággal hintett, gyönyört igérő, de kárhozatba vivő széles útjára.

Az az ifjú, aki mohó vággyal habzsolja az élet kinálkozó gyönyöreit és kétkézzel szakgatja az élvezetnek útjába eső szines virágait, — az a férfi, aki epedő vágyakozással tekint a nagyravágyás hegyének égbe nyúló magas ormára és, hogy oda feljuthasson, egészségét, becsületét, lelke nyugalmát képes feláldozni; aki nem törődik azzal, hogy hamis úton szerzett vagyonához mennyi könny és mennyi átok tapad — az az öreg, aki féllábbal a sirban állva még mindig nem tér meg bűnbánó szívvel Istenéhez, hanem szórakozással igyekszik elnémítani nyugtalan lelkének mardosó kínjait; aki ősz fejjel sem ébred tudatára annak, hogy *nem használ az embernek, ha az egész világot megnyerné is, az ő lelkét pedig elveszítené*“, — mindezek a szánalomra méltó szerencsétlenek már fejet hajtottak a kisértőnek és leborulva imádják őt.

Óh, Szeretett testvéreim, ha hozzánk jő a kisértő és akár világi gyönyörök, akár hatalomvágy képében ostromolja szíveinket, utasítsuk el őt magunktól mennyei mesterünk szavaival: „*Távozz tőlem Sátán, mert meg vagyon írva: Az Urat, a te Istenedet imádd és csak neki szolgálj!*“

S akkor, amint Jézust, harmadszori hiú kisérlete után, elhagyta a kisértő és az Urnak angyalai hozzájöttek és szolgál-

tak neki, úgy mi is győzedelmeskedni fogunk a kisértő felett és győzelmünk jutalmául elnyerjük az Urnak kezeiből az örökéletnek koronáját. Ámen.

Sárkány Béla
kecskeméti főesperes-lelkész.

Keresd a Krisztust!

Böjt 2. vasárnapjára.

Máté 15. r. 21—28. v.

Olyan ez a történet az első hallásra, mintha nem is illene bele a böjti időszak megható és fájdalmas hangulatába. Úgy érzi az ember, amikor a sorokat átolvassa és mérlegeli, mintha a történet iránymutatása nem a golgotai kereszt, hanem csak egyszerű kánaneai ház felé mutatna. Ha azonban a történet mélységeire is pillantást vet a kereső lélek, akkor érzi meg, hogy ez a történet sokkal közelebb van a golgotai kereszthez, mint Tirus és Sidon vidéke Jeruzsálemhez.

Ez a történet a maga korában valóság volt. Megtörtént úgy, amint megíratott. S a hívő lélek előtt ez a történet egy kedves élmény és megbizonyosodás arról, hogy mint éltek az emberek Jézus Krisztus körül s hogy Ő milyen lélekkel nézte őket.

Csak a zsidók számára és közhangulat uralkodó jelszavai szerint élők előtt volt megvetett az a kánaneai asszony, aki Jézus közelébe merészkedett. Az Evangéliumot tanító Jézus tudta az első perctől kezdve, hogy elegendő lesz neki az evangélium morzsája is, mert az Evangélium a pars pro toto igazságai alapján végzi el munkásságát.

A kánaneai asszony igazi anya, akiben gyermeke iránt a keresztyén anyák igazi szeretete él. Nem tudja elveszíteni, a föld alól is ki ásná a gyógyító orvosságot s amikor szíve megsejti, hogy Jézus Krisztusban mindent megtalált, aza hite, hogy másvalaki nem is gyógyíthatja meg gyermekét csak Jézus Krisztus.

Akkor is úgy volt s bizony ma is úgy van, hogy a Krisztustól távolállók és a tőle elszakítottan élők jobban érzik s életükkel jobban bebizonyítják, hogy milyen nagy az ő megbecsülésük vele szemben s az O gyógyító erejétől és hatalmától mi mindent várnak. Ez a tény az akkori és a mai kornak is milyen nagy szégyene.

* * *

Gondold most azt keresztyén Testvérem ebben az órában, hogy Te vagy az a bibliai kánaneai asszony. A templomban vagy s otthon valakid súlyos beteg, Szenvedései már hosszú hónapok óta tartanak s a segítség az élet reménysége napról

napra kevesebb lesz. Most azért jöttél fel az Úrnak házába, hogy buzgó imádságba merülve meglásd azt a Krisztust, aki betegeket gyógyit, aki lelkeket keres a megmentésre. Ebben a Reá várakozásban s az Utána vágyakozásban megsemmisül az élet lüktető ereje az emberben. Lelki szemeid látják, hogy közeledik feléd az Úr és az ajka néma, szeme szelid csendességgel néz rád s Te szeretnél örömödben felkiáltani, hogy feltétlenül észrevegyen, veled szóba álljon és megérzed, hogy az Ő hallgatása téged is csendre parancsol.

Olyan ez a pillanat, mint a legédesebb álomból való szomorú és váratlan felébredés. Az ilyen találkozás bizonyság arról, hogy mit látott meg benned Jézus, s mit láttál meg Te Ő benne. Kisebb a te hited, mint amilyeneket Ő keres s Te nem láttad meg, hogy Ő a Te Krisztusod.

A felfokozott vágyakozás kialszik s rólad ez alkalommal nem szólhatott az a krisztusi bizonyságtétel: van hited, nagy a te hited.

Ismét bebizonyosodott, hogy a keresztyénségen kívül állók többet látnak Jézus Krisztusban, mint mi az ő édes gyermekei. Mi az elbizakodás biztonságával reménykedünk mindig benne, ha Ő reá gondolunk s azok, akik a keresztyénség mesgyéjén kívül állanak, érzik, hogy harcolni kell minden egyes találkozásért s minden találkozás áldásait is ki kell érdemelni.

Ez a mai keresztyénségnek az őszinte kórképe s a böjti időnek épen az volna az igazi hivatása, hogy a megkeresztelt embereknek komolyan értésére adja ezt az igazságot. Szomorú valóság az, hogy kevesebbek vagyunk, mint a kanáneai asszony.

* * *

A keresztyénség életében minden évszázad jelentős fejlődéseket idézett elő. A tanítványok azt hitték, hogy Jézus csak a zsidók számára jött Messiás. Pál Apostol hatásos munkásságával megértette, hogy a pogányok számára is Megváltó Jézus Krisztus. A keresztyénség evangéliumi irányai pedig arról győzték meg a világot, hogy az ember bárhol is él és bármilyen nemzeti egységnek is legyen a tagja, sem magasság sem mélység el nem választhatja Jézus Krisztustól.

Tehát ki zárhat el Téged testvérem Jézus Krisztustól? Ki, vagy mi akadályozhatja meg azt, hogy Te Vele ma beszélj? Ki áll közötte és közöttöd, hogy nem sikerülhetett beszélgetésed. Senki. Senki meg nem akadályozhat téged abban, hogy Jézus Krisztussal beszélj, ha csak az a szomorú tény nem, hogy kevesebb a te hited, mint te azt magadról is elhiszed. Ez is fájdalmas igazsága a mai kornak s ezt velünk a kánaneai asszony története érteti meg, hogy hitünket mindig erősebbnek gondoljuk, mint a milyen. A Jézus Krisztussal való találkozások pedig épen ezért szükségesek, hogy erről is meggyőződést szerezzünk s így értjük meg az isteni gondviselés nagyszerűségét is abban, hogy fájdalommal és betegséggel csak azért látogat meg, hogy kishitüségünkről keservesen meggyőződjünk. A po-

gány asszony azt a szerencsés pillanatot használja ki, amikor hite a maximumra emelkedett s a mai keresztyén ember mindaddig, amíg csapások nem érik, nehezen akarja el hinni, hogy a mai élet sikeres megharcolásához állandóan szüksége van a hit maximális erejére. Hitünk intenzitása és ennek változásai mutatják statisztikailag azt a sülyedő és ritkán emelkedő vagy magasba szökkenő vonalat, amely igazi énünk történelmét mutatja be s amelyről állandóan le lehet olvasni, hogy bizonyos időkben milyen közelségben, vagy milyen távolságban voltunk Jézus Krisztustól.

A rég múltnak ez az egyszerű eseménye tanító példa s aki nemcsak megérti példázatos célját, hanem komolyan akarja azt magára vonatkoztatni, az olyan bátor gyermeke Istennek, aki tudja azt, hogy mikor mit mondhat el Megváltójának s mikor mit kérhet Tőle.

* * *

Mondom ti néktek Testvéreim, hogy most is előttetek áll Krisztus. Mit mondasz néki, mit kérsz tőle keresztyén Testvérem? Tudom, hogy sok mondani valód volna. Miért nem beszélsz?

Asszony testvéreim van-e néktek beteg leányotok, akinek esetleg nem a teste van tele fájdalommal, hanem akinek a lelkét gyötri e kornak rengeteg beteges divatja? Van-e néktek olyan leányotok, akinek a lelke teljesen távol él ennek a megszentelt templomnak az igazságától és tisztaságától? Ugy-e Ti hányszor akartátok elhozni őket ide és az anyai hívó szóra semmit nem válaszoltak és mamár súlyosabb betegek, mint amilyenek néhány hónappal ezelőtt voltak. Ezért a te ilyen gyermekedért van-e neked valami mondanivalód Jézus Krisztusnak? Hidd el Testvérem, előtted áll Krisztus és várja a Te beszédedet!!

De az apák előtt is ott áll Krisztus és azt kérdi tőlük: apák holvannak a te fiaid? Egészségesek, vagy betegek ők? Nem hiányzik nektek az, hogy nélkülük borultok le az oltár előtt? Testvérem, amikor Krisztus a gyermeked hitére irányítja figyelmedet, te mint apa tudnál-e azért imádkozni, hogy fiad legyőzze betegségét s le tudja tépni önmagáról azt a sok bilencset, amit a kor rakott reá.

Abban a percben gyógyul meg a beteg leány és a beteg ifjú, amikor a szülői szív Krisztus előtt érezvén magát gyermekéért ennyi szeretetet és ennyi alázatot mutat. A szülők nemcsak a vér kötelékével, hanem a Szentlélek aranyszálaival is kapcsolják magukhoz gyermekeiket. Ez lesz az ő második születésük s ennek a második szülői áldozatkészségnek örökké való hatásai vannak.

Fiatal testvéreim, a ti bűneiteket szülőitek hite menti meg. Jézus Krisztus az ő hitükért Ti néktek megbocsát és a bűnök útjai helyett megmutatja néktek az élet útjait. Ugy-e lehetetlen, hogy ennyi szeretet hiába élne?

* * *

A böjti vasárnapok sokszor egyszerű igazságai lehetetlen, hogy érzéketlenül és észrevétlenül haladjanak el az élni és meggyógyulni akaró emberek előtt!

A golgotai útján haladó Jézus Krisztusra irányítottuk tekintetünket s azt látjuk, hogy nem a bekövetkező fájdalmairól prédikál, hanem a betegeket gyógyítja s alkalmat ad arra, hogy az embereket megmentse. Ezen az útján is keresi a reá szorulókat. Téged is keres testvérem! Ma előtted állt! Tökéletesen megvizsgált! Mit gondolsz, mit mondott? Mekkora hitet látott meg benned?

Ha ma még nincs is annyi hited, hogy a kereszt szenvedéseivel szembe tudj szállni, Ő már tudja, hogy a jövőben mit fogsz cselekedni. Mikor akarsz Vele szemtől szembe találkozni? Van-e erre a böjti időnél kedvesebb alkalom?

Gaudy László
budapesti hitoktatási igazgató.

„Mit féltek óh kicsinyhitüek?“

Lelkészértekezleti (úrvacsorai) beszéd.

Máté ev. VIII. 23—27.

Testv. az Úrban! Azt hiszem, mindegyikünk látott már olyan festményt, mely háborgó tengeren hányódó halászbárkát ábrázol. Mert az a hajó, melyről a most felolvasott Szentigékben szó van, halászbárka volt. Egészen tisztán magunk elé képzelhetjük hát azt a drámai jelenetet, melyet a felolvasott Igék elénk festenek: a hullámzó tengert, szinte halljuk a zúgását: a süvöltő szélvihart, szinte érezzük másodpercenként kilométeres rohanását; a dióhéjként hánykódó kis hajót, szinte halljuk eresztékeinek csikorgását. Világosan odarajzolódik elénk a rettegő hajósok eltorzult arca s a lelkünkbe markol lélekzetvesztett kiáltásuk: „Uram, segíts, mert elveszünk!“

Mindezt jól el tudjuk képzelni, mert mindez nagyon is emberi: a veszély is, a rettegés is. Az egész drámai eseménynek, mely mintegy mozgóképekben játszódik le képzeletünk előtt, csak egy jelenetét nem tudhatjuk elképzelni, mert az nem emberi, hanem emberfeletti: az Üdvözítőnek a zúgó viharban való biztonságos szunnyadását, isteni nyugalmát.

Az én lelki szemeim előtt elhomályosodik egy pillanatra ez a szavakban lerajzolt kép s aztán mikor újra megvilágosodik, első pillanatra ugyanazt a jelenetet látom: a rémült tanítványokat és a nyugodtan szunnyadó Mestert. Csak mikor jobban odanézek, akkor ismerem fel a hajósok arcaiban a ti arcotokat, testvéreim és a magamét. Hiszen, ugyebár, mi is a Mester tanítványai vagyunk. A hajó meg — látom — az egyház hajója. Vagy talán az életé? Bizony nem is tudom hirtelenében megmondani, mert hiszen az én számomra, aki elköteleztem magamat a Krisztus egyháza számára, élet és egyház ugyanaz. Én már — s úgy-e, hogy ti is — csak az egyházon keresztül tudom élni az életet!

Csak egy valami nem változott meg a megváltozott képen: az Üdvözítőnek — aki mindig és mindörökké ugyanaz lészen — nyugodt és isteni méltóságu arca.

I. Azonban, mikor én az egyházat viharos tengeren hánykódó hajóhoz hasonlítom, akkor ezt nemcsak képnek, hanem reális ténynek érzem, mert ha jól meggondolom egyházunk helyzetét, annyi veszedelmet látok, hogy szinte elsorolni sem tudom.

Ott van például anyagiakban való nagy romlásunk, amiről intéző hatóságaink, lelkészeink és gyülekezeteink az elégnél is többet tudnának beszélni.

Aztán eszembejut belső ügyeinkben való élhetetlenségünk, kifelé való gyámoltalanságunk, aminek folyományaképen — úgy rémlik nekem — ha országos viszonylatban elértünk valamit, az a legtöbbször a közviszonyoknak a kormányférfiakat kényszerítő hatalmán, nem pedig mirajtunk múlt.

Azután rá kell mutatnom a hit- és erkölcsi élet ijesztő elhanyatlására, ami ellen, bár sokféleképen küzdünk, mégis úgy tünik fel nekem, hogy bizonyos részeken már-már elkéstünk, máshol meg küzdelmünkben nincs meg az egyöntetüség, se a lelkes és kitartó céltudatosság.

Mindezek mellett pedig, ott bujkál falaink alatt az a rém, melyet ma még titkos, de félő, hogy nemsokára nyílt ellenreformációnak nevezhetünk.

Ennek a pár vonással, csak nagyjában jelzett sok veszedelemnek pedig annyi apró, hol itt, hol ott felbukkanó részlete van, hogy azt se tudjuk, melyik oldalra tekintsünk, hogy támadva védekezzünk-e, vagy védekezve támadjunk.

Az ókor egyik népének harcosainál az volt a szokás, hogy mikor jött a csata ideje, szorosan egymás mellé állottak, pajzsaikat egymás pajzsára fektették, öveiknél fogva a sorbanállók összekötötték egymást s így olyan szilárd ércfalat alkottak, melyen minden támadás, még a túlerőé is, megtörött. És én épen azt tartom legnagyobb veszedelmünknek, hogy ezt a szívós, elszakíthatatlan ércfalat nem tudjuk megépíteni. Résen vannak mindenütt, lelkészek, gyülekezetek, egyházi alakulatok, magasabb fórumok, mindenki majdnem csak magában védekezik és harcol, erőink pedig szétforgácsolódnak a fegyelmezett közszellem hiján.

Olyan nagy a veszedelme egyházunk hajójának, hogy nem csoda, ha fel-felrémlik bennünk az elmerülés képe. És mi, lelkészek rajta vagyunk ezen a hánykódó hajón. Sőt mi több, mi vagyunk az evezősök! Felelősek vagyunk azért, hogy ez a hajó a mi erőfeszítésünkkel célhoz érjen! Kimondhatatlan felelősség!

II. És még hozzá, milyen állapotban kell ezt a felelősséget viselnünk!

Először is tele vagyunk anyagi gondokkal. Közülünk nem egyet családi bajok, betegségek gyötörnek. Ezek és hasonló dolgok akárhányszor megakasztják munkánk lendületét. Amihez még hozzájárul, hogy igen sokszor félreértenek, máskor meg nem értenek meg bennünket, egyébként pedig boldog-boldogtalan hibát keres és talál bennünk. Jellemző erre nézve egyik egyházi lapunban megjelent kis közlemény, melynek tréfás külseje sok keserű tapasztalatot takar: „Ha a papnak szürkül a haja, akkor öreg és tehetetlen, ha fiatal, akkor tapasztalatlan. Ha gesztikulál a szószéken, akkor szinészkedik, ha nem gesztikulál, akkor unalmas. Ha felemeli a hangját, akkor kiabál, ha nem, akkor altatóan egyhangu. Ha az irodájában tanul, dolgozik, vagy ír, akkor jobban tenné, ha a híveivel törődne, de ha az utcán találkoznak vele, akkor meg inkább készülne otthon a beszéd-

jére. Ha a szegényeket látogatja, akkor szociálista, ha a gazdagokhoz tér be, akkor hizelgő és talpnyaló. Ha esetleg testi munkát végez, talán az udvarában testedzés okából fát vág, akkor ez nem méltó hozzá, ha az irodájában könyveivel foglalkozik, akkor naplopó és ingyenélő." Hiszen igaz, van mibennünk elég sok hiba, esendő emberek lévén, de a sokszoros gáncs mennyire lenyomja lelkesedésünk szárnyait, viszont a néha felhangzó elismerés hogy megkönnyítené felelősségünk súlyát.

De hogy az éremnek másik oldala is világos legyen, be kell vallanunk a mai bűnbánati órában, hogy bizony akárhányszor azért csapnak át hajónk korlátain a haragos hullámok, mert nem mindig végezzük munkánkat szívvel-lélekkel, hanem csak gépies kényszerrel. Hányszor megtörténik például, hogy igehirdetésünk nem a szívünk mélyéből, hanem csak ajkainkról jön. Hányszor megesik, hogy mikor elvonulunk dolgozószobánk csendjébe, hogy elmélkedjünk és igehirdetésünkre elkészüljünk, ehhez nem imádkozó lélekkel fogunk, hanem kénytelen-kelletlen muszájból; gondolatainkat, mondatainkat nem járja át lelkünk melege és lelkesedése. Nem csoda, ha ilyenkor igehirdetésünk ahelyett, hogy a szíveket megfogná és magával ragadná, hiábavaló levegővagdossássá válik.

Hányszor megesik, hogy cura pastoralis-beli teendőinket lélek nélkül, elkényszeredve végezzük s mivel elvégezni mégis csak el kell, megizetlenedünk, mint ama bibliabeli só.

És hányszor megesik, hogy miközben a bűnöket ostorozzuk, mi magunk is bűnök rabjai leszünk; miközben szeretetet hirdetünk, szeretetlenek leszünk; alázatot, megnyugvást hirdetünk s mi magunk is zúgolódunk; megbocsátást, szelidséget kívánunk s közben mi magunk is elragadtatjuk magunkat indulataink által. Keresztény példaadásra hívjuk fel híveinket és sokszor mi magunk sem tudunk példák lenni.

És hányszor hálójába kerít bennünket a hivatásunk természetéből folyó kísértés, az olyan ember kísértése, aki érzi és tudja, hogy állandóan a nyilvánosság előtt munkálkodva, minden szem feléje tekint. Mi, sokszor állván az Úr oltára előtt, vagy a szószéken és sokszor magunkon érezve áhítatos hívek figyelmét, könnyen abba a kísértésbe eshetünk, hogy az állandó kenetesség álarcát vesszük magunkra. Többnyire ünnepies alkalmakkor lépünk a tömeg elé s könnyen elhitetjük magunkkal, hogy az ilyenkor uralkodó ünnepies hangulat egyenesen nekünk szól, vagy hogy ez az ünnepies hangulat a mi érdemünk. Az emberek, ha nincs is rajtunk állandóan a Luther-köppeny, de tudják, hogy az a mi ruhánk és — legalább szemtől-szemben — eszerint bánnak velünk. Önkéntelenül szeretnék, ha jobbak lennénk, mint ők, sőt általánosságban is hiszik, hogy jobbak vagyunk s ezért — hacsak kirívó módon el nem játszuk becsülésünket — bizonyos foku tiszteletet mutatnak irántunk; minket pedig e megkülönböztetett bánásmód állandóan az önhittség, elbizakodottság és nagyképüsködés kísértése felé sodor.

Hát még azok a titkos, egyéni bűnök, melyeket rajtunk kívül talán csak a jó Isten ismer!

Nem csoda hát, ha a körülöttünk haragosan hullámzó tengerből folytonosan hajónkba csapódnak a hullámok! Hiszen gyenge karok fogják az evezőket!

Az én számomra az is erőmet gyengítő kisértés, amikor egy-egy nehéz, vagy rossz órámban lelkemet nehéz kételkedés szállja meg. Látom például, hogy felekezetközi viszonylatban, más egyházakkal szemben hányszor alulmaradunk. Ilyenkor eszembejut: hát ha a mi ügyünk igaz ügy, miért nem kerekedik felül? Miért tud annyiszor erősebb lenni az „ős ellenség"? Tudom és látom, hogy híveink között sok a lanyha, sőt az áruló és hitszegő. Hát hogyan lehetséges ez? Nem volna a mi evangélikus hitünknek a lelkeket megnyerő és állandóan ható varázshatalma? Hát lehetséges, hogy amiben én hiszek, amire egész életemet feltettem, azt más olyan könnyen elrugja magától? Vagy: ha a mi vallásunk az igaz vallás, akkor az evangélikus híveknek ki kellene válniok a többi emberek közül és mindenkinél jobbaknak kellene lenniök. De hát kiválnak? Jobbak talán? Nem épen olyanok-e mint a többiek?

Aztán el kell ismernem, — ha akarom, ha nem — hogy a más vallásuak között is vannak okos, bölcs, tudós emberek. Hogy lehet ez? Hiszen az én vallásom a legjobb! Hogy lehet akkor, hogy az okos és bölcs emberek nem mind ide jönnek?

Ez a sok bántó gondolat mind egy-egy kísértés az én számomra, egy-egy hullámcsapás az én hajómba. És bizonyosan tudom, hogy mindnyájunk lelkének vannak ilyen, vagy ehhez hasonló kísértései.

Nagy részét kimerem a becsapódó hullámoknak. Nagy részét legyőzöm erőteljes evezőcsapásokkal. Kételkedéseimet legyőzöm észokokkal, kisértéseimet elüzöm az Írás szavaival. De mindet nem tudom legyőzni és elűzni. Aztán az elüzöttek és legyőzöttek helyébe jönnek ujak is.

Mit csináljak és mit csináljuk ennnyi sok külső és belső veszedelem és kisértés között?... Elmerülünk!...

III. Azon a bibliabeli, végveszélyben lévő hajón talán akadt olyan tanítvány is, aki küzködve a hullámokkal, azt mondta magában: „Bárcsak be ne szálltam volna ebbe a hajóba!" De hát — benne volt. A helyzettel számolnia kellett. A sors, az Isten küldte őt oda. Nem volt mit tennie, ki kellett tartania az elmerülésig, vagy a szabadulásig.

Talán az evangélikus lelkészek között is akad olyan, aki sajnálja, hogy épen ezt a nehéz és felelősségteljes pályát választotta. Aki az egyház hajóján olyan kényszerhelyzetben érzi magát, mint a gályarab, akit odaláncoltak az evező mellé. Azt hiszi, hogy máshol boldogabb, nyugodtabb, könnyebb élete lehetett volna. Ezek közül való az, aki azt mondja maturandus fiának: „Fiam, csak pap ne légy!"

De hát, lelkésztestvéreim, hiába! Bent vagyunk a hajóban. Ki kell tartanunk! Isten bölcs rendelése soha se, vagy nagyon ritkán állít a magunk tetszése szerint, rendesen utólagos tapasztalataink szerint való munkatérre. Sokféle tényező és indítóok viszi úgyan a fiatalembereket erre, vagy arra a pályára, de föl kell ismernünk, hogy végeredményben mégis az Isten akarata az, mely vezérel az élet utain. „Senki se veszi magának a tisztséget — mondja Pál apostol a zsidókhoz irott levélben — hanem aki hivattatik Istentől, mint Áron is."

Minket Isten küldött ide, Isten hívott ide. Kiválasztott az emberek közül. Épen minket! Holott másokat is választhatott volna. Milyen büszkeség ez ránk nézve! Isten épen mibennünk bizott meg, mikor válogatta az ő hajójának evezőseit! Ki kell hát tartanunk a legviharosabb tengeren! A legválságosabb helyzetekben! Ez a mi dicsőségünk, vagy ha úgy tetszik, keresztünk, melyet viselnünk kell, bármilyen súlyos is!

IV. Azok a tanítványok ott a hajóban bizonyára mindent elkövettek, ami csak tellett tőlük, hogy a végveszélyt elkerüljék. Csak mikor már erejük kimerült, akkor jutott eszükbe, amire rögtön gondolniok kellett volna: Hiszen itt van mellettünk a Mester, a legnagyobb veszélyben a legjobb segítség! Csak őt kell segítségül hívnunk! Meg is tették: „Segíts Uram, mert elveszünk!"

Mi is igen sokszor és igen sokat csak saját emberi erőnkkel akarunk elvégezni. A vállainkon fekvő terhet inunkszakadtáig készek vagyunk viselni. Mikor aztán nem birjuk tovább gyámoltalanul roskadozunk, kishitüsködünk. Holott irva vagyon: „Minden gondotok őreá vessétek!" Hiszen itt van Ő velünk és mellettünk az egyház hajójában. Itt van, azért van itt, hogy mikor legnagyobb körülöttünk a veszély, akkor gyermekded egyszerüséggel és hittel rábizhassuk magunkat. És Ő megigérte, hogy velünk lesz mind a világ végezetéig. Azért hát kiáltsuk: „Segíts Uram rajtunk és egyházunk veszendő hajóján, hogy el ne vesszünk."

De hittel kiáltsuk, ne csak szájjal! Azt mondhatná valaki, hogyan lehet lelkészeket arra figyelmeztetni, hogy hittel kiáltsanak a Mesterhez? Pedig lehet, mert épen minket, akik alkalmas és alkalmatlan időben, akár benne vagyunk a megfelelő áhítatos hangulatban, akár nem, napról-napra imára nyitjuk ajkunkat másokért és másokkal, épen minket fenyeget a veszély, hogy kiáltásunk gépies ceremónia lesz, nem pedig buzgó imádság. Már pedig a mi kiáltásunknak a legbuzgóbb imává kell lennie. Csak így segíti viselni terhünket, csak így segíti legyőzni kisértéseinket a Mester, akinek még a természet erői, a viharzó tenger hullámai felett is volt hatalma. És ha hittel kiáltunk, mint a tanítványok, kész meghallgatni kiáltásunkat, kész megerősíteni csüggedő lelkeinket. Ime, most is hív bennünket az Úrvacsora elkészített szent jegyei által. Hiv bennünket, bennünket, akik meg vagyunk terhelve és el vagyunk fáradva, mond-

ván: „Mit féltek, óh kicsinyhitüek!“ Testvéreim, értitek-e, megértitek-e, hogy a ti számotokra mit jelent e jézusi szózat? Azt jelenti: Dehogy vesztek el, hiszen tudjátok. hogy száz veszélyből kivontalak titeket is, veszendő hajótokat is; százszor lecsendesítettem már a háborgó tengert körülöttetek! Hisz azért jöttem e világra és hozzátok is azért jövök, hogy megtartsam, ami elveszendő! Csak lássan bennetek az igazi odaadást, csak bűnbánattal, alázattal, kegyelemre vágyó szívvel jőjjetek elém!

* * *

Ne féljetek hát, csak hittel higyjétek testvéreim, hogy nincsen senkiben másban üdvösség s nem is adatott név, mely által meg kellene tartatnunk, mint az Úr Jézus Krisztus neve! Higyjetek s a ti hitetek megtart titeket!

Jertek azért, ti csüggedező, de segítséget az Üdvözítőtől váró gyenge hajósok, boruljunk le mindnyájan a Mester lábaihoz s buzgó lélekkel imádkozva, készüljünk az Ő általa szerzett Szent Vacsora elfogadására, hogy így új erőt nyerjünk további küzdelmeinkre!

Hering János
veszprémi lelkész.

Könyvismertetés.

Forgács Gyula: **Konfirmációi olvasókönyv és káté.** Sylvester kiadás. Harmadik áldolgozott kiadás. 94+32 oldal. Ára 1 P 50 fillér.

Ez a konfirmációi olvasókönyv (Agenda) és konfirmációi káté természetszerüleg a református egyház hitelvei alapján készült s igy annak sem tartalmát, sem felépítési rendszerét nem kívánjuk érinteni.

Annál inkább hangsúlyozzuk azonban a müben megnyilatkozó rendszert. A káté fejezetek megjelölése nélkül, de azért érezhető rendszerességgel 60 kérdésben tárgyalja a konfirmációi tananyagot. A függelékben közöl a konfirmációval összefüggő imádságokat. A kérdésekre adott feleleteknél sehol sem hiányzik a bibliai és az énekeskönyvi utalás.

A káté mellett 94 oldal terjedelemben Konfirmáció olvasókönyvet nyújt, mely fejezetekre osztva tanító-modorban részletesen és szinesen tárgyalja az egyes káté kérdés-csoportokat. A főfejezet címe: I. A konfirmációról. (Mi a konfirmáció; Miért van szükség a konfirmációra; A konfirmációi vallás és fogadástétel; A konfirmáltak kötelességei.) II. Az Isten szeretet. (Az ember szomorú sorsa; A bün és a kárhozat; A mi egyetlen vigasztalásunk; Az örömhir.) III. Jézus élete. IV. Az üdvösség útja. V. A tizparancsolat. VI. Isten igéje. VII. A szakramentumok. VIII. A keresztyén egyház. IX. A hitvallások. X. Imádság és az ének. Több részből álló fejezetek után még a következő kérdéseket találjuk tagolva: XI. A keresztyén szövetség. (Az isteni küldetés, misszió, belmisszió, a külmisszió.) XII. Lelkigyakorlatok. (Hogyan keressük Isten akaratát, a magányos áhitat, a közös áhitat, egy példa a közös áhitat tartására.)

Ezenkívül bibliai betürendes szómagyarázatot is találunk az olvasókönyv végén.

Forgács Gyula református lelkipásztor, kit különben igehirdetői és belmisszíói munkálkodásáról előnyösen ismerünk, a Konfirmációi olvasókönyvön kívül egy konfirmációi vezérkönyvet készít a konfirmációi oktatást végző lelkészek számára.

Örömmel látjuk a konfirmációi oktatás erőteljes mélyülését a református egyházban. Ugyanezt kivánatosnak tartjuk evangélikus egyházunkban is. A dunántúli evangélikus egyházkerület Luther-Szövetsége elhatározta egy konfirmációi káté és vezérkönyv kiadását s a munka megírására D. Dr. Pröhle Károly egyetemi theol. tanárt kérte fel. Remélhetőleg ez a mű a közel jövőben megjelenik s áldásos hatását éreztetni fogja konfirmációi oktatásunk elmélyülésében.

Pass László: **Népművelési előadások.** I. sorozat. Szerző kiadása. 1928. 228 oldal. Ára 5 Pengő.

A kölesdi gyülekezetben működő lelkész, ki ez évben gazdagította világnézeti irodalmunkat a Ne felejts el élni című érdekes és értékes művével, ezen kötetben 32 népművelési előadását gyűjtötte egybe. Mivel célja a nép általános művelése volt, nem pedig kizárólag valláserkölcsi gondolkodásának és vallásos öntudatának gazdagítása, nagyon helyesen különböző ismeretkörökből merítette előadásainak anyagát. Szigoruan valláserkölcsi előadás alig is található a gyűjteményben, de az előadások szellemén, különösen az arra alkalmas témák tárgyalásánál megérezni az egyházi ember lelkületét.

Az előadások foglalkoznak az ember élethivatásával, a családi élettel a gyermeknevelléssel, a levente-oktatással, illemtudással, hazaszeretettel, nemzetünk multjával, jelenével és jövendőjével. Egészségügyi előadásokon kivül egy egész sor gazdasági előadást is nyújt, majd beszél a biztosítások hasznáról, ad háztartási tanácsokat, szól a mindennapi élet jogi kérdéseiről, a

telekkönyvi tulajdonjogról, a szerződésekről, ajándékozás, kölcsön, adás-vétel és szolgálat törvényes szabályairól, az örökösödési törvényekről stb.

Az előadás-gyüjtemény jó szolgálatot tehet mindazoknak, kik megérzik, hogy egyházunk ez irányban is szolgálattal tartozik híveivel szemben. Az előadások világosak, könnyen érthetők, nyelvezetük gazdag szinezésü. Teljességre nem törekszik, a kérdések rendszeres kifejtő tárgyalásától is eltekint, amit különben az az elvi álláspontja látszik igazolni, hogy hallgatói befogadó képességéhez akar alkalmazkodni s nem veszélyezteti a kimért alapossággal a gyakorlati cél elérését.

A könyv és szerzője megérdemlik a támogatást.

Evang. Lelkészképző Int.
könyvtára
SOPRON